

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Den romantiske skole i Tyskland (1873)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 403. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992357201632/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

skole eller Forberedelse vinder Prisen i det første Dystløb, hvori han deltager.

Naturligvis fattes der ikke mystiske Træk. Kunde Arnim end ikke frigøre sig for dem i sin moderne Roman, hvor f. Eks. en Landsbypræst har den Evne, med et eneste Blik at bringe Koner, der ikke har kunnet faa Børn, i velsignede Omstændigheder — saa forekommer slige Træk i denne Fortælling, som bevæger sig i fjerne Tider, endnu meget hyppigere og langt mere forstyrrende. Berthold er f. Eks. bleven helbredet af Faust ved at faa Blod fra en meget blodrig Dreng overført i sine Aarer. Men det er ham bestandig som om hin Anton derved havde erhvervet sig en Slags Ret til hans Elskede, og virkelig føler ogsaa Anton sig straks hemmelighedsfuldt draget til Anna.

Romanen falder, som alle Arnims vidtløftigere Forsøg, fra hinanden i Brokker, skønt dette Stykværk har digterisk Værdi. Kun i de smaa Noveller er det lykkedes Arnim at udføre noget Helt. Han har i *Philander* behændigt og smagfuldt fornyet Moscherosch's Stil fra Trediveaarskrigens Tid. Han har i *Fürst Ganzgott und Sänger Halbgott* humoristisk begrundet det hos Romantikerne saa yndede Motiv, Dobbeltgængeri, ved stærk Lighed mellem Halvbrødre, der ikke kender hinanden, og deraf formet en let Satire over Smaahoffers Stivhed og Tvangsformer. Endelig har han i den fine Novelle *Der tolle Invalide auf dem Fort Ratonneau* leveret sit bedste og tillige for hans Personlighed mest betegnende Arbejde. Denne Novelle opviser alt det Ualmindelige og Uhorste, som er ejendommeligt for Arnims Æmner, uden derfor paa noget Punkt at gaa udenfor det Muliges Grænse. Og den har en Kærne af rørende Menneskelighed.

Begyndelsen er saa fantastisk, saa lunefuldt barok som næsten altid hos Arnim: Den gamle Kommandant i Marseille, Grev Durande, sidder om Aftenen ved sin Kamin, skyder med sit Træben Olietræsgrene ind i Flammerne, og drømmer ved den knitrende Ild om Konstruktionen af nye Arter Fyrværkeri, da han pludseligt bemærker, at hans Træben er kommet i Brand. Saasnat han raaber paa Hjælp, forsøger en fremmed Kone, der netop træder ind i Værelset, at slukke Ilden med sit Forklæde; Træbenets Gløden sætter ogsaa Forklædet i lys Lue, og først da Folk fra Gaden af styrter ind med Vandspande, bliver de begge to frelste. Konen var kommen for at afgive et Bønskrift for hendes Mand, der efter et Saar i Hovedet er bleven

højest besynderlig og sær. Han er ellers den braveste og dygtigste Sersjant, men til sine Tider som gal og rent uomgængelig. Dels af Medlidenhed, dels af Interesse overdrager Kommandanten ham Overbefalingen over et Fort, der kun behøver en Besætning af to Mand, og hvor Sersjanten derfor ikke løber stor Fare for at komme i Uenighed med sine Omgivelser.

Neppe er dog hans Indtog i Fortet sket, før han faar et Anfald af fnysende Galskab, forjager sin gode Kone, nægter de to Soldater, som skal lyde ham, at maatte komme ind, erklærer Kommandanten Krig, og fra den høje, utilgængelige Klipperede aabner en Ild med Flinte- og Kanonkugler mod Marseille. Tre Dage igennem holder han hele Byen i Skræk; allerede er Forberedelserne til et nødvendigt Stormløb mod Fortet truffet trods den sikre Udsigt til at sætte ikke faa Menneskeliv til og trods Faren for at den Gale skal sprænge Krudttaarnet i Luften — da hans kække Kone, som elsker ham, hvor syg og gal han end er, tilbyder alene at bestige Fortet og afvæbne sin Mand. Han fyrer, men hun gaar uforsagt, ledet af sin Kærlighed, op ad den snevre Klippevæg, ved hvis Ende to med Kardætsker ladede Kanoner oppebier hende. Under den heftige Sindsbevægelse, som griber den Gale, gaar hans gamle Saar i Hovedet nu op paany, han vakler sin Kone imøde — han og hun og Byen er reddede.

Er nu end denne lille Historie noget skæmmet ved Indførelsen af overnaturlige Magter — en urimelig Forbandelse fra Svigermoderens Side har foraarsaget al Ulykken — saa er det Heles simple Mening dog en Forherligelse af den stærke og smukke Kærlighed, der i sin Almagt uddriver selv Djævelen.

Ogsaa den humane Medfølelse med Menigmand, der klæder den adelskære Romantiker godt, fremtræder her som i andre Fortællinger af Arnim. Det er den samme Forkærlighed for dem, der er enfoldige af Hjerte, som gav sig Udtryk i hans Samlen af Folkeviserne og som i *Dolores* giver sig tilkende i disse Ord af Helten: «Jeg sværger dig til, at ofte, naar jeg for nogle usle Linjer, der indeholdt en ganske overflødig Formalitet, maatte betale et Par Thaler, sporede jeg en rasende Lyst til med Blækkhuset at slaa Tænderne ind paa Jusitsembedsmanden. Hvert Øjeblik var jeg forberedt paa, at en Lynstraale vilde fare ned fra Himlen og brænde hele hans Dokumentsmøteri op. Naar jeg føler det saaledes, hvor meget skarpere smertes da ikke en saadan Udgift de Fattige, der maaske maa arbejde en hel Uge